

הרצאה 6 קלט / פלט ופסיקות Input / Output & Interrupts

Edited by Tamer Salman 2008

1

הקדמה

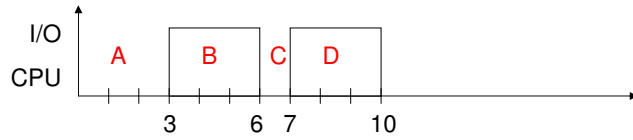
- התקני הקלט/פלט איטיים, בד"כ, מה-CPU.
- ניתן לבצע פעילות קלט/פלט במקביל לזמן העיבוד ע"י ה-CPU:
  - ה-CPU יזם קלט/פלט מתוך תהליך P.
  - בזמן ביצוע הקלט/פלט מתפנה ה-CPU לפעילות אחרת.
  - עם סיום פעולת הקלט/פלט ממשיך ה-CPU בתהליך P (טיפול בנתונים שנקראו, למשל).
  - "פעילות אחרת" היא בד"כ הרצת תוכניות אחרות "במקביל".

Edited by Tamer Salman 2008

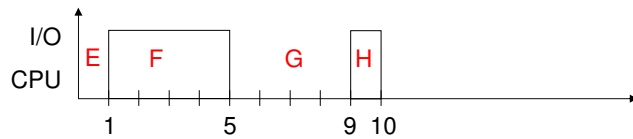
2

דוגמה

- נתונות שתי תוכניות המנצלות את המעבד והתקן קלט/פלט כמתואר להלן:

תוכנית 1:

תוכנית 2:

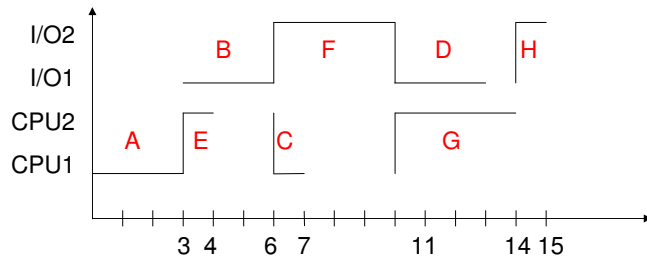
Edited by Tamer Salman 2008

3

המשך דוגמה

- בהרצה סדרתית של התוכניות (תוכנית 2 אחרי תוכנית 1) ה-CPU מנוצל 45% מהזמן וה-I/O מנוצל 55% מהזמן.

- ע"י שימוש בריבוי תוכניות נקבל:

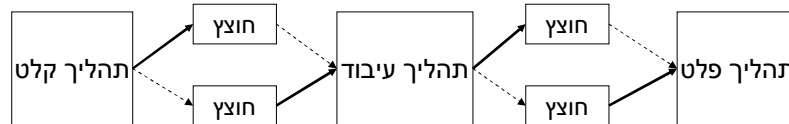
- ה-CPU מנוצל 60% מהזמן וה-I/O מנוצל 73% מהזמן.

Edited by Tamer Salman 2008

4

שימוש בחוצצים Buffers

- נועד לאפשר מקביליות בין עיבוד לבין קלט/פלט.
- בזמן שה-CPU מעבד נתון מחוצץ אחד, ההתקן מעביר נתון לחוצץ שני וכיו"ב.
- הקצאת חוצצים נעשית בד"כ ע"י מערכת ההפעלה מתוך מאגר (pool).
- ריבוי חוצצים מיעל קלט/פלט על חשבון ניצול הזכרון לצרכים אחרים.

Edited by Tamer Salman 2008

5

משאל לעומת פסיקה

- כיצד יודע המעבד על סיום פעולת קלט/פלט?
- באמצעות משאל (Polling)
  - ה-CPU מבצע פניות חוזרות ונשנות אל ההתקן (או ההתקנים) בפרקי זמן קצובים.
- באמצעות מנגנון פסיקה (Interrupt)
  - מנגנון הפסיקה הינו מנגנון חומרה + תוכנה.
  - סיום פעולת קלט/פלט הינו אירוע פסיקה, שבו מפסיק ה-CPU את פעולתו ומבצע שגרה מיוחדת לטיפול בפסיקה (Interrupt handling routine).
  - עם סיום ביצוע השגרה שבים לתכנית הראשית.

Edited by Tamer Salman 2008

6

השוואה בין פסיקות למשאל

משאל	פסיקות	
איטי	מהיר	זמן פעולה של ה-CPU
נמוכה	גבוהה	סיבוכיות
תלוי בסדר המשאל	תמיכה בחומרה	עדיפות (priority)
סינכרוני	אסינכרוני	תזמון
מסובך	פשוט (עם עדיפויות)	קיבון (nesting)

Edited by Tamer Salman 2008

7

קלט/פלט ב-PDP-11

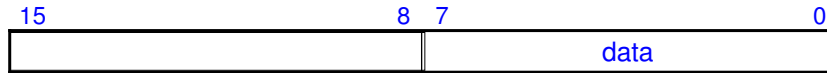
- ב-PDP-11 אין פקודות קלט/פלט מיוחדות.
- לכל בקר מוקצות מספר כתובות (בד"כ כתובת אחת או שתיים) במרחב הזכרון (1/4 הזכרון "האחרון").
- כתובות אלו הינן כתובות אוגרי הממשק (Interface registers).
- אוגר אחד משמש להעברת נתונים מן/אל ה-CPU. (אוגר נתונים)
- אוגר נוסף משמש לבקרת ההתקן (Control) ולבחינת מצבו (Status). (אוגר בקרה)

Edited by Tamer Salman 2008

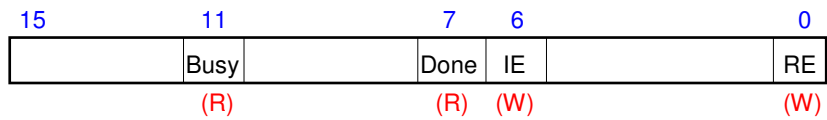
8

אוגרי הממשק ב-PDP-11 Keyboard

- אוגר נתונים. כתובת TKB (Terminal Keyboard Buffer) – 177562

- אוגר בקרה/מצב. כתובת TKS (Terminal Keyboard Status) – 177560

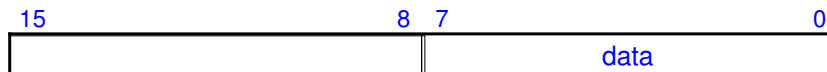
- (R) – סיבית קריאה בלבד. (W) – סיבית קריאה / כתיבה.
- Busy = 1 – כאשר תו בתהליך קריאה.
- Done = 1 – כאשר תו מוכן ב-TKB. מתאפס עם הקריאה מה-TKB.
- IE (Interrupt Enable) – כאשר הוא 1, Done גורם לפסיקה.
- RE (Read Enable) – כאשר הוא 1, מאפשר קריאה של התו הבא. מתאפס עם קריאה מה-TKB.

9

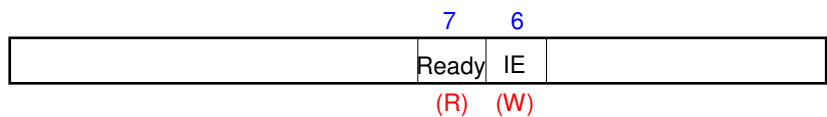
Edited by Tamer Salman 2008

אוגרי הממשק ב-PDP-11 Printer (CRT)

- אוגר נתונים. כתובת TPB (Terminal Printer Buffer) – 177566

- אוגר בקרה/מצב. כתובת TPS (Terminal Printer Status) – 177564

- Ready = 1 – המדפסת פנויה. ערכו ההתחלתי 1. יורד לאפס כאשר כותבים ל-TPB.
- IE (Interrupt Enable) – כאשר הוא 1, Ready גורם לפסיקה.

10

Edited by Tamer Salman 2008

תכנית "הד" (Echo) - משאל

```

TKS = 177560
TKB = TKS+2
TPS = TKB+2
TPB = TPS+2
. = torg + 1000
ECHO:      MOV  #1, @#TKS           ; initiate reading
LOOP1:     TSTB @#TKS              ; char ready?
           BPL  LOOP1
LOOP2:     TSTB @#TPS              ; printer ready?
           BPL  LOOP2
           MOVB @#TKB, @#TPB       ; transfer char
           BR   ECHO               ; next char
    
```

Edited by Tamer Salman 2008

11

מנגנון הפסיקה ב-PDP-11

- מצב המכונה מוגדר ע"י שתי מילים:

	8	7	6	5	4	3	2	1	0
PSW:				Priority	T	N	Z	V	C

PS:

- C – Carry, V – oVerflow, Z – Zero, N – Negative, T – Trap bit.

- בעת פסיקה נשמר מצב המכונה במחסנית:

```

MOV PSW, -(SP)
MOV PC, -(SP)
    
```

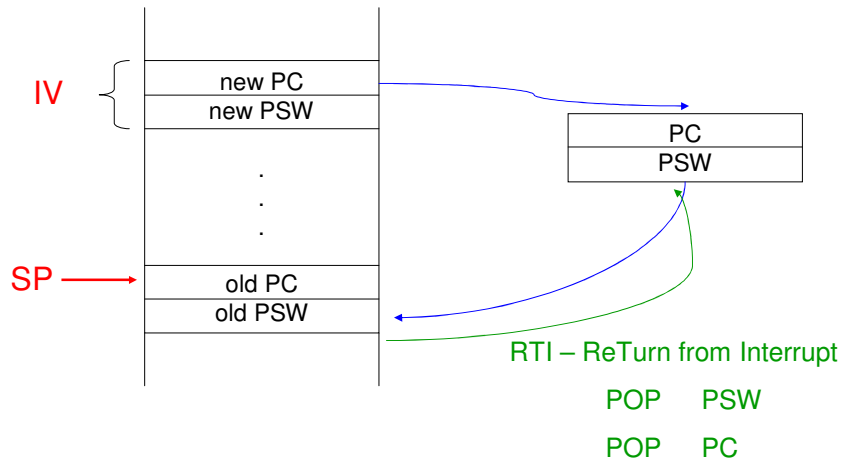
ונשלף מצב חדש מתוך ווקטור פסיקה (IV – Interrupt Vector), שמיקומו בהתאם להתקן יוזם הפסיקה:

000064 (PC)	עבור TP	000060 (PC)	עבור KB
000066 (PSW)		000062 (PSW)	

Edited by Tamer Salman 2008

12

קבלת פסיקה וחזרה ממנה

Edited by Tamer Salman 2008

13

מתי תבצע פסיקה?

- ההתקן פעיל (RE = 1)
- פעולת הקלט / פלט הסתיימה (DONE / READY = 1)
- ההתקן רשאי ליזום פסיקה (IE = 1)
- עדיפות (priority) ההתקן גבוהה מזו הרשומה ב-PSW.

• דוגמאות:

Priority	IV address	התקן
4	60 / 62	KB
4	64 / 66	TP
6	100 / 102	Clock
7	24 / 26	Electricity Failure

Edited by Tamer Salman 2008

14

דוגמה: תכנית הד (Echo) עם פסיקת KB

```

TKS = 177560 ; define interface registers
TKB = TKS+2
TPS = TKB+2
TPB = TPS+2

. = torg + 60 ; interrupt vector for KB
                .WORD INP ; address of interrupt handler
                .WORD 200 ; content of PSW

. = torg + 1000
MAIN:          MOV  PC, SP ; initialize stack
                TST  -(SP)
                MOV  #101, @#TKS ; enable interrupt
                ... ; the rest of the program
; interrupt handling routine
INP:           MOVB @#TKB, @#TPB ; transfer char
                INC  @#TKS
                RTI ; return from interrupt
    
```

15

Edited by Tamer Salman 2008

שעון Clock

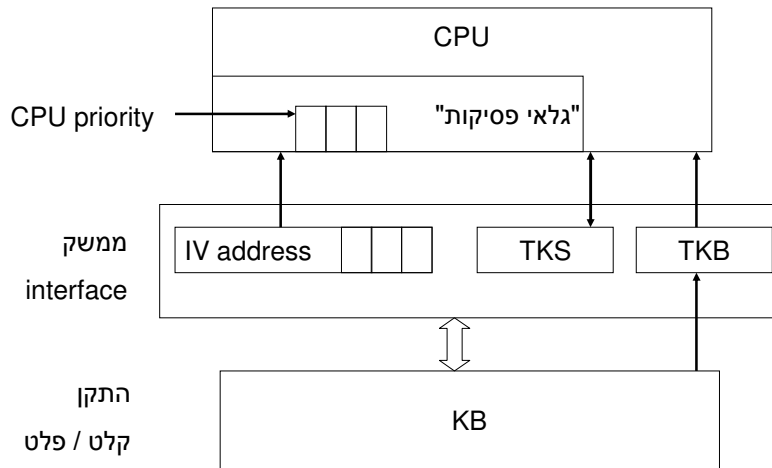
- התקן אשר בשפעולו (enabling) יוצר פסיקות בזמנים קצובים.
- משמש ל:
  - קביעת השעה.
  - "שעון חול" עבור ריצת תוכנית או שימוש של תוכנית במשאב נתון (timeout).
  - הפעלת תהליכים בזמן נתון בעתיד.
  - מדידת משך זמן ריצה או משך הזמן בו תכנית השתמשה במשאב.
- ב-PDP-11 יוזם השעון פסיקה כל 1/50 שניה.
- כתובת ה-status של השעון היא $CLS = 177546$.
- מבנה ה-status כמו במדפסת.
- מקום ה-IV 102 / 100.

16

Edited by Tamer Salman 2008

פסיקות – מבנה הממשק

Edited by Tamer Salman 2008

17

עוד פסיקות מכונה וחומרה

פסיקות מכונה	IV	Priority
Odd addresses	4/6	7
Non existing address	4/6	7
Stack violation (SP < 376)	4/6	7
Stack warning (SP < 420)	4/6	7
Illegal Op-code	10/12	7

פסיקות חומרה	IV	Priority
Cache parity error	114/116	7
Power failure	24/26	7

Edited by Tamer Salman 2008

18

פקודת wait

- הפקודה דומה ל-HALT אבל המעבד ממשיך להגיב לפסיקות. לאחר החזרה משגרת הפסיקה תבוצע הפקודה שאחרי ה-WAIT.

- הערה: כיצד ניתן להישאר בלולאה של WAIT?

WAIT
BR -2

IA

W: WAIT
BR W